

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Географічний факультет

Кафедра землезнавства та геоморфології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана з навчальної роботи
« 15 » березня 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ПАСПОРТИЗАЦІЯ ПРИРОДНИХ
ОБ'ЄКТІВ

для студентів

галузь знань	10 Природничі науки
спеціальність	106-«Географія»
освітній рівень	Бакалавр
освітня програма	Геоморфологія та природничий туризм
вид дисципліни	вибіркова

Навчальний рік	2020/2021
Семестр	5
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладач: **Ковтонюк Ольга Володимирівна**, кандидат географічних наук,
доцент кафедри землезнавства та геоморфології, доцент

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ («____») «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)
на 20__/20__ н.р. _____ («____») «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2020

Розробник: **Ковтонюк Ольга Володимирівна**, кандидат географічних наук, доцент кафедри землезнавства та геоморфології, доцент, кафедра землезнавства та геоморфології.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри землезнавства та геоморфології

С. Бортник проф. Бортник С.Ю,
(підпис) (прізвище та ініціали)

Протокол № 1 від «31» серпня 2020р.

Схвалено науково - методичною комісією географічного факультету

Протокол від «11» вересня 2020 року № 5

Голова науково-методичної комісії С.П. Запотоцький проф. Запотоцький С.П.,
(підпис) (прізвище та ініціали)

«11» вересня 2020 року

ВСТУП

1. Мета дисципліни – дати уявлення про класифікації природних об'єктів, що становлять інтерес для природничого туризму, підходи та принципи їх паспортизації для формування здатності вирішувати подібні практичні питання у професійній діяльності у галузі природничого туризму.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни (за наявності):

1) успішне опанування таких обов'язкових дисциплін як «Геологія», «Геоморфологія», «Літолого-петрографічна основа рельєфу», «Основи природничого туризму», «Природничотуристичні атракції Світу».

2) елементарні навички користування програмою для роботи з електронними таблицями Microsoft Office Excel.

3. Анотація навчальної дисципліни.

У курсі передбачено дві частини, у першій з яких проводиться аналіз існуючих вітчизняних та зарубіжних загальних, предметних та окремих класифікацій об'єктів неживої природи, що виступають предметом інтересу геотуризму та особливостям їх паспортизації і створення баз даних. Розглядаються критерії відбору таких об'єктів, світовий та вітчизняний досвід їх охорони.

Друга частина присвячена аналізу класифікацій об'єктів живої природи різного генезису, принципи їх паспортизації.

Навчальна дисципліна «Паспортизація та класифікація природних об'єктів» є однією з складових комплексної підготовки освітньо-професійної програми «Геоморфологія та природничий туризм» спеціальності 106-«Географія».

4. Завдання (навчальні цілі) – вивчення дисципліни спрямовано на формування уявлень про існуючі підходи до класифікації та паспортизації об'єктів живої та неживої природи, які є інтересом природознавального туризму, зокрема:

- надати знання про існуючі підходи до визначення об'єктів природознавального туризму;

- сформуванню уявлень про багатоманітність та різноманітність об'єктів дослідження ;

- ознайомити з розробленими в Україні та Світі класифікаціями об'єктів живої та неживої природи за різними принципами та критеріями;

- ознайомити з підходами до визначення критеріїв паспортизації об'єктів природничого туризму та формування і супроводу баз даних;

Результатом опанування завдань навчальної дисципліни є набуття студентами таких компетентностей:

ФК 2. Здатність застосовувати базові знання природничих і суспільних наук та інформаційних технологій при вивченні географічної оболонки і її складових;

ФК 6. Здатність до планування, організації та проведення досліджень, узагальнень матеріалів польових та лабораторних спостережень, звітування про їхні результати;

ФК 9. Здатність встановлювати роль і місце України у сучасному світі в контексті географічних чинників її розвитку, аналізувати й пояснювати особливості геопросторової організації природи, населення і господарства України, розуміти та пояснювати стратегію її сталого розвитку відповідно до спеціалізації.

ФК 10. Здатність ідентифікувати та класифікувати відомі і реєструвати нові об'єкти у географічній оболонці, їхні властивості та притаманні їм процеси, зокрема у галузі геоморфології та природничого туризму.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Підходи до визначення об'єктів геотуризму.	<i>лекції, практичні заняття, самостійна робота</i>	<i>опитування у тестовій та письмовій формі, МКР, залік</i>	<i>до 5%</i>
1.2	Підходи до розуміння та визначення об'єктів неживої природи у Світі та Україні: геосайти, геотопи, геомісця, геотуристичні атракції, пам'ятки неживої природи, геологічні пам'ятки.			<i>до 7%</i>
1.3	Основні форми збереження пам'яток неживої природи у вітчизняній та зарубіжних природоохоронних системах			<i>до 5%</i>
1.4	Класифікаційні критерії (за охоронним та юридичним статусом, рівнем охорони, збереження, використання, за змістом та розміром, генетичними та предметними ознаками) пам'яток неживої природи.			<i>до 7%</i>
1.5	Вітчизняні загальні за предметними ознаками (Коротенко, 1985; Гриценко, 1995; Уїмблдон, 1999) та часткові (геоморфологічні, гідролого-гідрогеологічні, мінералогічні, інженерно-геологічні) класифікації пам'яток неживої природи.			<i>до 10%</i>
1.6	Зарубіжні загальні класифікації геосайтів та геотопів за предметними ознаками.			<i>до 7%</i>
1.7	Класифікації природопізнавальних об'єктів живої природи на рівні природних об'єктів та території та штучно створених об'єктів.			<i>до 11%</i>
2.1	Визначати належність об'єктів геотуристичного інтересу до типів, видів, класів та груп у різних видах класифікацій.	<i>лекції, практичні заняття, самостійна робота</i>	<i>опитування у тестовій та письмовій формі; виконання практичних та самостійних завдань, залік</i>	<i>до 7%</i>
2.2	Визначати критерії стандартизованого опису для різних типів, груп, класів природних об'єктів.			<i>до 7%</i>
2.3	Збирати та аналізувати інформацію про природні об'єкти необхідну для їх паспортизації.			<i>до 10%</i>

2.4	Укладати та супроводжувати бази даних для об'єктів інтересу геотуризму.			до 7%
3.1	Вміти використовувати інформаційні та комунікаційні технології.	практичні заняття	виконання практичних та самостійних завдань	до 7%
4.1	Самостійно досліджувати вихідні матеріали у польових та камеральних умовах, описувати, аналізувати та укладати матеріали для потреб геотуризму.	практичні заняття, самостійна робота	виконання практичних та самостійних завдань, залік	до 10%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Програмні результати навчання (назва)	Результати навчання дисципліни (код)													
	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	2.1	2.2	2.3	2.4	3.1	4.1	
Збирати, обробляти та аналізувати інформацію в галузях предметної області географічних наук (ПРН 1).	+	+	+	+	+	+	+							
Використовувати інформаційні технології, картографічні та геоінформаційні моделі в галузях предметної області географічних наук (ПРН 4).								+	+	+	+			
Впорядковувати і узагальнювати матеріали польових та лабораторних досліджень, інтегрувати їх від спостереження до розпізнавання, синтезу і моделювання (ПРН 11).														+
Знати і пояснювати зміни в географічній оболонці з позицій концепції сталого розвитку (ПРН 15).													+	

7. Схема формування оцінки: рівень досягнення всіх запланованих результатів навчання визначається за результатами опитування, написання модульних контрольних робіт (МКР), виконання практичних робіт та складання заліку.

Питома вага результатів навчання у підсумковій оцінці за умови її опанування на належному рівні така:

1. результати навчання – **1 (знання РН 1.1-1.7)** – до 52%;
2. результати навчання – **2 (вміння РН 2.1-2.4)** - до 31%;
3. результати навчання – **3 (комунікація)** - до 7%
4. результати навчання – **4 (автономність та відповідальність)** - до 10%

7.1. Форми оцінювання студентів:

У курсі передбачено 2 змістовні модулі (ЗМ). Заняття проводять у вигляді лекцій та практичних. Завершується дисципліна заліком.

- **семестрове оцінювання:** кількість балів, що студент отримує протягом семестру є

сумою балів, що були отримані при оцінюванні виконаних практичних робіт, опитування та написання модульних контрольних робіт.

Оцінювання за формами контролю:

	ЗМ1		ЗМ2	
	Min. – 23 балів	Max. – 40 балів	Min. – 13 балів	Max. – 20 балів
Опитування	«1» x 4 = 4	«2» x 4 = 8	«1» x 2 = 2	«2» x 2 = 4
Практичні роботи	«2» x 5 = 10	«4» x 5 = 20	«2» x 2 = 4	«3» x 2 = 6
Модульна контрольна робота*	«9» x 1 = 9	«12» x 1 = 12	«7» x 1 = 7	«10» x 1 = 10
«1» мінімальна/максимальна оцінку, яку може отримати студент. 1 - мінімальна/максимальна залікова кількість робіт чи завдань				

- **умови допуску до заліку:** рекомендований мінімум для допуску – 36 балів. Для студентів, які набрали сумарно менше 36 балів (*рекомендований мінімум*) обов'язковою умовою для отримання допуску до заліку є написання рефератів по питанням пропущених чи недостатньо засвоєних тем.

- **підсумкове оцінювання у формі заліку проводиться в письмовому форматі.** Максимальна кількість балів на заліку – 40 балів, мінімальна кількість балів, що додаються до семестрових – 24 балів.

При простому розрахунку отримаємо:

	Змістовий модуль1	Змістовий модуль2	Залік	Підсумкова оцінка
<i>Мінімум</i>	23	13	24	60
Максимум	40	20	40	100

Загалом, формування оцінки спирається на «Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка», введеного в дію наказом № 716-32 від 31 серпня 2018 року.

7.2. Організація оцінювання: опитування у тестовій або письмовій формі проводиться після завершення викладання кожної теми. Практичні роботи захищаються по виконанню, відповідно до графіка проведення практичних занять.

Модульні контрольні роботи проводяться у тестовій формі. Студенти, які отримали за МКР меншу за мінімально передбачену кількість балів, перескладають її.

Перша МКР проводиться на останньому тижні жовтня, друга МКР проводиться на першому тижні грудня.

Шкала відповідності

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

**СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЗАНЯТЬ**

№	Назва	Кількість годин		
		лекції	практичні	с/р
	Змістовий модуль 1. Класифікація та паспортизація об'єктів неживої природи для потреб геотуризму			

1.	Вступ. Визначення об'єктів інтересу геотуризму.	1		2
2.	Підходи до розуміння об'єктів неживої природи у Світі та Україні: геосайти, геотопи, геомісця, геотуристичні атракції (об'єкти та явища), геологічні пам'ятки.	2		4
3.	Охорона об'єктів неживої природи: вітчизняний та світовий досвід.		2	4
4.	Типи класифікацій об'єктів неживої природи.	1		4
5.	Зарубіжні загальні класифікації геосайтів за предметними ознаками.	1		4
6.	Українські загальні класифікації пам'яток неживої природи/геосайтів за предметними ознаками.	2		4
7.	Українські часткові класифікації пам'яток неживої природи/геосайтів. Інженерно-геологічні класифікації.	2	2	5
8.	Методи відбору та оцінки наукової значимості об'єктів неживої природи.		2	5
9.	Підходи та принципи у паспортизації об'єктів неживої природи для геотуристичних цілей.		3	4
10.	Бази даних об'єктів неживої природи для потреб геотуризму: види, принципи формування та супроводу.		3	4
Модульна контрольна робота № 1		1		
Змістовий модуль 2. Класифікація та паспортизація об'єктів живої природи для потреб геотуризму				
11.	Загальна класифікація об'єктів природозаповідного фонду України. Класифікація заказників та пам'яток живої природи.	2		4
12.	Світовий досвід класифікації об'єктів живої природи для потреб геотуризму.	1	2	4
13.	Класифікація штучно створених об'єктів, що є інтересом геотуризму.	1		4
14.	Підходи та принципи паспортизації та створення бази даних об'єктів живої природи для геотуристичних цілей.	1	2	4
Модульна контрольна робота №		1		
ВСЬОГО		16	16	56

Загальний обсяг **90 год.**, в тому числі:

Лекцій – **16 год.**

Практичні заняття – **16 год.**

Консультації – **2 год.**

Самостійна робота – **56 год.**

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА:

Основна: (Базова)

Бортник С., Герасименко Н., Уімблдон В. Застосування класифікації геосайтів України у геотуристичній освіті. «Геотуризм: практика і досвід Матеріали III міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 26-28 квітня 2018 р.)» С. 211–213.

Бортник С.Ю. Басейн річки Чорна Тиса – перспективна територія для розширення меж Карпатського біосферного заповідника / С.Ю. Бортник, О.В. Ковтонюк, Т.М. Лаврук та ін.// Фізична географія та геоморфологія. – Вип. 2 (90). – К., 2018. – С. 97 – 112.

Бортник С.Ю. Методи польових географічних досліджень. Вивчення рельєфу та рельєфоутворюючих відкладів: Навчальний посібник / С.Ю. Бортник, О.В. Ковтонюк, Н.М. Погорільчук. - К.: «Прінт-сервіс», 2015. – 165 с.

Бортник С.Ю. Методологічні засади поняття геотуризму/ Бортник С.Ю., Стецюк В.В.// Геотуризм: практика і досвід. Матеріали Міжнародної конференції, Львів, 2018

Бортник С.Ю. Методологічні засади розвитку природопізнавального туризму в Україні/ Бортник С.Ю., Стецюк В.В.// Фізична географія та геоморфологія. № 1(93), 2019.

Брусак В. Методичні аспекти класифікації і паспортизації геолого-геоморфологічних пам'яток природи / В. Брусак, В. Бакун // Вісник Львівського університету. Серія географічна. - 2011. - Вип. 39. - С. 44-51. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VLNU_Geograf_2011_39_8.

Галаган О.О. Оцінка геотуристичного потенціалу Ворожеського кару (Свидовецький масив Українських Карпат) /Галаган О.О., Ковтонюк О.В., Корогода Н.П. // Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія: наук.збірник. 2019. № 3 (54)

Геологічні пам'ятки України. У 4-х тт. Т. I : Карпатський регіон і Волино-Поділля / В.П. Безвинний, С.В. Білецький, О.Б. Бобров [та ін.]; за ред. В.І. Калініна [та ін.]. – К. : ДІА, 2006. – 320 с.

Геологічні пам'ятки України. У 4-х тт. Т. II : Український щит / В.П. Безвинний, О.Б. Бобров, В.П. Брянський [та ін.]; за ред. В.І. Калініна, Д.С. Гурського. – К., 2007. – 320 с.

Геологічні пам'ятки України. У 4-х тт. Т. III: Кримський півострів, Північне Причорномор'я / За ред. В.І. Калініна, В.В. Манюка. – Львів : Панорама, 2009. – 147 с.

Геологічні пам'ятки України: (за ред. В.І. Калініна, Д.С. Гурського) В чотирьох томах.

Геологические памятники Украины: Справочник-путеводитель / Н.Е. Коротенко, А.С. Щирица, А.Я. Каневский [и др.]. – К. : Наукова думка. – 1985. – 154 с.

Геологічні пам'ятки – яскраві свідчення еволюції Землі: Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (Кам'янець-Подільський, 16-20 травня 2011). – К. : Логос, 2011. – 142 с.

Гриценко В. П. Геологічні пам'ятки природи України: проблеми вивчення, збереження та раціонального використання / В. П. Гриценко, А. А. Іщенко., Ю. О. Русько, В. І. Шевченко. — К.: ЦНПТ НАНУ, 1995. — 61 с.

Денисик Г.І. Геосайти Поділля / Денисик Г.І., Страшевська Л.В., Корінний В.І. – Вінниця: Вінницька обласна друкарня, 2014. – 216 с.

Державний кадастр територій та об'єктів природно-заповідного фонду України станом на 01.01.2013 / Міністерство екології та природних ресурсів України. URL: <http://pzf.menr.gov.ua/pzf-ukraini/teritorii-ta-ob'ekti-pzf-ukraini.html>. (Дата звернення: 10.10.2019).

Зінько Ю. Законодавче забезпечення охорони геоспадщини: національний і зарубіжний досвід / Ю. Зінько, Ю. Партика // Природно-заповідний фонд України – минуле, сьогодення, майбутнє : Мат-ли Міжнар. наук.-практ. конф. (смт. Гримайлів, 26-28 травня 2010 р.). – Тернопіль : Підручники і посібники, 2010. – С. 51-56.

Карта геологічних пам'яток [Електронний ресурс] URL: <http://supermaps.ukrdgri.gov.ua/landmarks/default.aspx>. (Дата звернення: 12.02.2019).

Палієнко Е. Природоохоронна геоморфологія в Україні // Українська геоморфологія: стан і перспективи: Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. Львів: Меркатор, 1997. С. 58–60.

Про затвердження Інструкції про зміст та складання документації державного кадастру територій та об'єктів природно-заповідного фонду України: Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України N 67 від 16.02.2005. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0298-05>. (Дата звернення: 10.04.2019).

Про природно-заповідний фонд України: Закон від 16 червня 1992 року № 2456-ХІІ. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12>. (Дата звернення: 10.08.2019).

Самойленко Л.В. Правові аспекти класифікації геологічних пам'яток. Матеріали восьмої науково-практичної конференції «Мінерально-сировинні багатства України: шляхи оптимального використання» (4 жовтня 2019 р. смт. Хорошів). Київ. 2019. С. 250–256.

Уімблдон В.А.П. Проблеми охорони геологічної спадщини України / В.А.П. Уімблдон, Н.П. Герасименко, А.А. Іщенко. – Київ : ДНЦ РНС НАНУ, 1999. – 129 с.

Methodological principles of creation of the integrated database of geological and geomorphological monuments of Ukraine / N.M. Pohorilchuk and O.S. Bonchkovskiy S. Yu. Bortnyk, V. V. Stetsyuk, N. P. Gerasimenko, O.O. Komliev, O.V. Kovtoniuk, T. M. Lavruk, O. M. Pidkova /Geoinformatics: Theoretical and Applied Aspects 2020, p.1

Додаткова:

Адаменко О. М. «Парк Льодовикового періоду» в Старуні / О. М. Адаменко, Д. О. Зорін, Л. В. Міщенко // Викопа фауна і флора останнього зледеніння: Тези доп. — ІФ.—Краків, 2007. — С. 29–32.

Бондарчук В.Г. Геологические памятники Украины / В.Г. Бондарчук. – Об-ство по распостр. полит. и научн. знаний УССР. – К. : Рад. Україна, 1961. – 80 с.

Брусак В., Кобзак Р. Стан охорони та перспективи використання пам'яток неживої природи національного природного парку “Гуцульщина” // Вісн. Львів. ун-ту. Сер. геогр. 2008. Вип. 35. С. 16–27

Брусак В.П., Зінько Ю.В. Географічні дослідження в заповідниках // Природничі дослідження на Розточчі : Зб. наук.-техн. праць. Львів: Вид-во УкрДЛТУ, 1995. С. 5–14.

Брусак В.П., Мельник А.В., Сенчина Б.В. Цінні природні комплекси і об'єкти верхів'я Прута в межах Чорногори та проблеми їх збереження // Природні комплекси й екосистеми верхів'я ріки Прут: функціонування, моніторинг, охорона. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. Ів.Франка, 2009. С. 300–321.

Габчак Н.Ф. Геологічні пам'ятки як перспективні об'єкти розвитку туризму Закарпаття / Н.Ф. Габчак // Науковий вісник Ужгородського університету. Сер. Економіка. Ужгород, 2008. – №26, ч.3. – С.17-19.

Даниш В. Заповідні геологічні об'єкти Гуцульщини // Історія Гуцульщини. Т. 4. Львів : Логос, 1999. С. 41–56.

Зінько Ю. В. Передумови створення геопарку «Дністровський каньйон» / Ю. В. Зінько, Шевчук О. М. // Дністровський каньйон — унікальна територія туризму: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. — Тернопіль: Підручники і посібники, 2009. — С. 7–12.

Зінько Ю. В. Проблематика створення геопарків в Українських Карпатах / Ю. В. Зінько, Р. М. Гнатюк., С. Ф. Благодир // Проблеми геоморфології і палеогеографії Українських Карпат і прилеглих територій. — Львів: ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 2006. — С.274—281.

Зінько Ю. В., Кравчук Я. С., Шевчук О. М. Науково-практичні й освітні аспекти геотуризму // Фізична географія та геоморфологія.— К.: Обрій, 2009.— Вип.55.— С.127—139.

Зінько Ю. Передумови створення геопарку «Українські Товтри» / Ю. Зінько, О. Шевчук //Охорона і менеджмент об'єктів неживої природи на заповідних територіях: Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. — Гримаїлів-Тернопіль: Джура, 2008. — С.94—99.

Зінько Ю., Брусак В., Гнатюк Р., Кобзак Р. Заповідні геоморфологічні об'єкти Українських Карпат: структура, особливості поширення та використання // Проблеми геоморфології і палеогеографії Українських Карпат і прилеглих територій: Матеріали міжнар. семінару, присв. 90-річчю від дня народж. проф. П. Цися. Львів : ВЦ ЛНУ ім. Івана Франка, 2004. С. 260–280.

Зінько Ю., Гнатюк Р., Шевчук Окс. Підходи до природоохоронної паспортизації скельних утворень Поділля // Роль природно-заповідних територій Західного Поділля та

Юри Ойцовської у збереженні біологічного та ландшафтного різноманіття. Гримайлів, 2003. С. 165–178.

Кричевська Д., Шевчук О., Карпишин Г., Палюх В. Дослідження та перспективи екотуристичного використання печери “Княгиня” (Ужанський національний парк) // Вісн. Львів. ун-ту. Сер. геогр. 2007. Вип. 34. С. 303–308.

Манюк В.В. Геологічна спадщина Дніпропетровщини / В.В. Манюк //

Актуальні проблеми геології, географії та екології. Т. 3. – Дніпропетровськ : Навчальна книга, 1999. – С. 81-90.

Палюх В. Розвиток поняття “геологічна пам’ятка природи” // Наук. зап. Сум. пед. ун-ту. Геог. науки. 2010. Вип. 1. С. 149–153.

Палюх В.М. Стан охорони геолого-геоморфологічних пам’яток природи в гірській частині басейну річки Черемош // Роль гірських резерватів і національних парків у збереженні природної спадщини гірських територій. Ужгород : Поліграфцентр “Ліра”, 2009. С. 196–202.

Путівник геологічних екскурсій: II геодинамічна школа для геологів-зйомщиків України. — Львів; Яремча; Рахів; Берегове: ДП «Західукргеологія», 2004. — 35 с.

Топалова О. Сучасний стан розвитку геологічного туризму в Запорізькій області. Вісник КНУ імені Тараса Шевченка. Географія. 2017 № 1(66)/2(67). С.113–116.

Чернець І. Класифікація геологічних пам’яток природи та місце у них опорних розрізів лесово-грунтової серії // Раціональне природокористування і охорона природи. Наукові записки. № 2. 2011. С. 248–254.

Шевчук Оксана Європейські геопарки: збереження геоспадщини і розвиток геотуризму // Заповідне, рекреаційне природокористування та моніторинг навколишнього середовища. Наукові записки. — 2010. — №1.—С.

Alexandrowicz Z. Geopark – nature protection category aiding the promotion of geotourism (Polish perspective) // GeoTurystyka — 2006. — № 2 (5). — S.3—12.

Alexandrowicz Z. Geoparki – nowe wyzwanie dla ochrony dziedzictwa geologicznego // Przeg. Geologiczny. — Т.54. — №1.— Warszawa, 2006. — S. 36—41.

Geotourism / Edited by Ross K. Dowling and David Newsome. — Elsevier Ltd., 2006. — 260 s.

Manyk V. Potential objects for creation of a network national geoparks in Ukraine / Volume of abstracts: ProGEO Symposium «Safeguarding our Geological Heritage» — Kyiv and Kamianets-Podil’sky, 2006. — S. 30—32.

Murray Gray, Geodiversity, valuing and conserving abiotic nature Ed. J. Wiley & Sons, chichester, 2004, 434 p.

Operational Guideline for National Geoparks seeking UNESCO’s assistance. UNESCO, 2004. Paris, 14 p.

Ravol Rybar, Jacek Engel, Кіш Галина. Готуризм – новий тренд в туризмі // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Туристичний та готельно-ресторанний бізнес в Україні: проблеми розвитку та регулювання. — Черкаси, 2001.— С.26–32.

Słomka T., Kicińska Świederska A. Geoturystyka — podstawowe pojęcia // GeoTurystyka. — 2004. — Т.1. — № 1. — S.5—7.

UNESCO Geoparks Programme – a new initiative to promote a global network of geoparks safeguarding and developing selected areas having significant geological features // Hundred and fifty-sixth Session. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization: Executive Board. — Paris, 1999. — S. 1—4.

www.europeangeoparks.org

www.travel.nationalgeographic.com

www.unesco.org/science/earthsciences/geoparks/geoparks.htm – Geoparks